

בביאור דברי הגר"א באד"א (תשא) וריש שה"ש בענין ענני הכבוד*

בס"ד י"ג חשון התשנ"ח ירושלים ת"ו

כבוד הגאון הגדול רבי ישראל אלי' שליט"א

...

הנה בדברי הגר"א מבואר שענני הכבוד נסתלקו בחטא העגל וחזרו עם הקמת המשכן בט"ו תשרי וזהו הי"ן ט"ט בסוכות. ודבריו הקדושים צע"ג לכאורה מכמה מקומות. פסוק מפורש הוא בנחמיה (פ"ט י"ח י"ט) "אף כי יעשו להם עגל מסכה וגו' עמוד הענן לא סר מעליהם". ובבמדבר רבה (פ"כ י"ט) איתא: "אלא אפי' באותה שעה לא זו מחיבתן לזה להם ענני כבוד", ע"ש. וזה מפורש דלא כהגר"א.

וראיתי שגם בספה"ק לשם בספר הדעה (חלק ב' דרוש ה' ענף ד' סי' א' בהגה"ה) הקשה מזוה"ק בשלח (דף ס"ד ע"ב) ומתרגום יונתן (פ' בא י"ב ל"ז) ובפרשת בשלח (ג' כ') ומהמכלתא שם, ושם. וסיים הלשם: "והמיישב דברי הגר"א בזה רוב ברכות ינוחו על ראשו". [וע"ע בדרושים למהר"מ ן' חביב דרוש לחג הסוכות הובא בספר הזכרון גנוי המועדים].

תשובה

אחדש"ט

במענה לשאלתך החמורה על דברי הגר"א ז"ל עיין בפתיחת הרמב"ן לשמות שכתב שנקראו גאולים רק בעת שחזרה שכינה על המשכן וחזרו למעלת אבותיהם. מבואר דזהו עיקר ענינם דענני כבוד. וכהמשך מזה תעיין באד"א תשא על הא דכתיב הנה אנוכי כורת ברית וכו' יעו"ש כל דבריו הנפלאים ודברי הגר"א ז"ל שה"ש נאמרו בעיקר על תופעה זו דהעננים שהוא ממהלך דחזרו למעלת אבותיהם, והן הן המרכבה. וגדר זה של עננים הסתלק עם העגל בהפרס את הברית דמ"ת שנכרת עמהם בפ' משפטים. אילולי כן היו נגלים. והם חזרו רק בתחילת בניית המשכן ששם התחיל הנגד כל עמך אעשה נפלאות וכו' ונפלינו וכו'.

אבל המד"ר שהעתקת מדבר על גדר השמירה וצל שהיה להעננים בהיותם במדבר מכל שמש ומזיק וזה באמת לא נסתלק מהם הגם שהיו ראויים להסיר מהם כל גדר הכרוך עם חיבתם בעת שמרדו. והבן. ומש"כ שהגר"א לשיטתו בסדר עולם, נכון הוא.

השי"ת יאיר עיניך באור תורה

ידידך ישראל אלי'

* מצורף בזה מכתבו של הגה"צ רבי ישראל אלי' ווינטרוב שליט"א בביאור דברי הגר"א ביסוד חג הסוכות.